Ystads kommun

Ystads kommun
KS 2026/207
2026.2601
2026-10-28

Datum 2026-07-22 | Dnr 2026/207 | Hid

Handläggare
Henrik Lindholm
Direkttelefon
0411-57 89 64
E-postadress
henrik.lindholm@ystad.se

Klimat- och näringslivsdepartementet
Francesco Cadinu
Ert diarienummer: KN2026/01512

Yttrande över slutbetänkandet Ny kärnkraft – moderna regler för beredskap och skadeståndsansvar

Kommunstyrelsen har fått möjlighet att yttra sig över Klimat- och näringslivsdepartementets slutbetänkande Ny kärnkraft – moderna regler för beredskap och skadeståndsansvar, SOU 2026:40.

Yttrande

Ystads kommun har fått möjlighet att lämna synpunkter på Regeringskansliets utredning ”Ny kärnkraft – moderna regler för beredskap och skadeståndsansvar”. Ärendet har handlagts av Henrik Lindholm, avdelningen för Säkerhet och beredskap, Ystad kommun. Synpunkter har inhämtats från Sydöstra Skånes Räddningstjänstförbund (SÖRF).

Sammanfattning

Ystads kommun är i huvudsak positiv till utredningens förslag och välkomnar de åtgärder som bidrar till ett modernare, tydligare och mer förutsebart regelverk för ny kärnkraft. Kommunen bedömer att förslagen skapar bättre förutsättningar för en effektiv tillståndsprocess, tydligare ansvarsfördelning mellan berörda myndigheter och ett mer transparent system för finansiering av samhällets beredskap. Kommunen tillstyrker även kravet på att erforderlig beredskap ska vara etablerad innan provdrift får påbörjas samt förslaget om förbättrad information till allmänheten i ett tidigt etableringsskede.

Samtidigt anser kommunen att utredningen i vissa delar behöver kompletteras. Kommunernas roll i processen för beredskaps- och planeringszoner bör tydliggöras och ges en reglerad plats i samrådsförfarandet. Kommunen anser även att ansvaret för planering och verkställande av utrymningar vid kärntekniska olyckor bör harmoniseras med den nya lagstiftningen om utrymning och inkvartering under höjd beredskap. Vidare bör regleringen om överföring av processparametrar även omfatta situationer där skyddsåtgärder kan behöva vidtas på längre sikt än omedelbart efter en olycka. Slutligen anser kommunen att kommunerna ska kompenseras för de ökade kostnader för planering, utbildning, övning och beredskap som följer av etablering av ny kärnteknisk verksamhet

Positiva delar av utredningen

Kommunen välkomnar utredningens förslag och delar bedömningen att ett moderniserat, tydligare och mer förutsebart regelverk är en viktig förutsättning om ny kärnkraft ska uppföras i Sverige. Regelverket bör vara anpassat till framtidens reaktortekniker och

etableringsförutsättningar, samtidigt som de höga kraven på kärnsäkerhet och strålskydd upprätthålls, vilket det sammantaget bedöms vara.

Ystads kommun välkomnar utredningens förslag om en tydligare ansvarsfördelning mellan berörda myndigheter och en mer strukturerad process för beslut om beredskaps- och planeringszoner. Förslagen skapar bättre förutsättningar för en förutsebar tillståndsprocess, tydliggör aktörernas roller och ansvar samt stärker rättssäkerheten och planeringen inför framtida etableringar.

Kommunen välkomnar även ambitionen att införa ett mer transparent och rättvist system för beredskapsavgifter. Att avgifterna i högre grad ska spegla de faktiska kostnaderna och ta hänsyn till anläggningarnas och platsens förutsättningar ökar rättvisan och den ekonomiska förutsebarheten för investeringar. Även förslaget om reducerade avgifter vid överlappande beredskapszoner är väl avvägt och motverkar onödiga merkostnader.

Ystads kommun tillstyrker även förslaget att Myndigheten för civilt försvar och Strålsäkerhetsmyndigheten ges i uppdrag att i ett tidigt etableringsskede av ny kärnkraft ta fram och förmedla samlad information till allmänheten om beredskapen för kärntekniska anläggningar.

Kommunens synpunkter

Kommunal beredskap inför provdrift (Avsnitt 6.3)

Kommunen tillstyrker utredningens förslag att provdrift inte ska få inledas innan statlig räddningstjänst är tillräckligt förberedd. Förslaget innebär en viktig förstärkning av säkerhetsperspektivet och bidrar till att säkerställa att länsstyrelsen har erforderliga förutsättningar innan verksamheten tas i drift.

Kommunen vill samtidigt framhålla att en fungerande samhällsberedskap förutsätter att även kommunernas arbete med planer, resurser, utbildningar och övning hunnit byggas upp i tillräcklig omfattning. Det kommunala beredskapsperspektivet bör således beaktas innan en kärnteknisk anläggning får tas i provdrift.

Ansvar vid utrymning (Avsnitt 7.1)

Ystads kommun anser att utredningen borde ha föreslagit en harmonisering av ansvarsfördelningen för planering och verkställande av utrymningar vid kärntekniska olyckor med de bestämmelser som införts genom lagen (2006:546) om utrymning och inkvartering m.m. under höjd beredskap.

Enligt de lagändringar som trädde i kraft den 1 juni 2026 ansvarar länsstyrelsen för den övergripande planeringen av utrymning och inkvartering inom länet vid höjd beredskap, medan kommunerna ansvarar för den lokala planeringen och verkställande av utrymningar[1]. Kommunen bedömer att de kompetenser och resurser som krävs för att planera och genomföra utrymningar i allt väsentligt är desamma vid kärntekniska olyckor som vid höjd beredskap. Således skulle en harmonisering av lagstiftningen bidra till en mer effektiv resursanvändning. En sådan reglering skulle även förtydliga kommunernas roll och ansvar vid utrymning under kärntekniska olyckor, vilket hade varit önskvärt.

Kommunens roll i processen för beredskaps- och planeringszoner (Avsnitt 7.2)

Kommunen ser positivt på att utredningen tydliggör ansvarsfördelningen mellan Myndigheten för civilt försvar, Strålsäkerhetsmyndigheten och länsstyrelserna i processen för beredskap- och

[1] SFS: 2006:546. *Lag om utrymning och inkvartering m.m. under höjd beredskap*

planeringszoner. Samtidigt bedömer kommunen att den kommunala rollen behöver tydliggöras ytterligare.

Kommunerna har omfattande kunskap om lokala förhållanden såsom samhällsviktig verksamhet, transportinfrastruktur, befolkningssammansättning samt förutsättningar för utrymning och information till allmänheten. Denna kunskap är av betydelse vid utformningen av beredskaps- och planeringszoner. Kommunen anser därför att kommunerna bör ges en tydligt reglerad roll i samrådsprocessen innan beslut om zonernas utformning fattas. Ett formaliserat kommunalt deltagande skulle bidra till bättre beslutsunderlag och ökad lokal förankring.

Överföring av processparametrar (Avsnitt 8.2)

Kommunen ställer sig tveksam till förslaget att begränsa kravet på överföring av processparametrar till anläggningar där ett utsläpp av radioaktiva ämnen kan medföra behov av *skyndsamma* skyddsåtgärder. Förslaget innebär att något motsvarande krav inte skulle gälla i situationer där skyddsåtgärder kan behöva vidtas först efter en veckans tid. Ett exempel som utredningen lyfter på skyddsåtgärd som kan behövas först efter en vecka är utrymning på grund av markbeläggning.

Kommunen bedömer att en åtgärd så som utrymning på grund av markbeläggning skulle vara kostsam samt få märkbara konsekvenser för människors liv och hälsa, individens frihet och ekonomiska värden. Beslut om utrymning bör därför grundas på ett så heltäckande beslutsunderlag som möjligt och kunna fattas i ett tidigt skede för att ge berörda aktörer tillräckliga förutsättningar för planering och genomförande. Kommunen anser därför att Strålsäkerhetsmyndigheten även i dessa situationer bör ha tillgång till relevanta processparametrar för att kunna fatta ett snabbt och välunderbyggt beslut.

Finansiering av kommunernas beredskapsarbete (Avsnitt 9.2)

Kommunen delar utredningens uppfattning att kostnaderna för samhällets beredskap i största möjliga utsträckning bör bäras av verksamhetsutövaren. Förslaget om ett mer transparent och differentierat system för beredskapsavgifter är därför välkommet. Samtidigt syftar utredningen till att skapa förutsättningar för etablering och drift av fler kärntekniska anläggningar, vilket innebär att fler kommuner kan komma att behöva bygga upp och vidmakthålla en omfattande beredskapsförmåga liknande den som exempelvis Oskarshamn byggt upp.

Kommunen konstaterar att utredningen endast i begränsad utsträckning behandlar de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna. Även om förslagen inte innebär nya lagstadgade skyldigheter medför en etablering av kärnteknisk verksamhet ökade reella krav på närliggande kommunernas beredskap. Detta omfattar bland annat uppbyggnad av kompetens, planering, utbildning, övning och samverkan, vilket framgår av utredningen. Av den nationella beredskapsplanen för hanteringen av kärnteknisk olycka konstateras även att kommuner förväntas bistå Länsstyrelsen vid utrymning och inkvartering. Kommunerna är därtill skyldiga att medverka i planering och genomförandet av räddningstjänsten och saneringen efter en kärnteknisk olycka enligt samma plan [2], samt ansvarar även för samordning av information till allmänheten vid extraordinär händelse enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap[3].

[2] Myndigheten för civilt försvar. *Nationell beredskapsplan för hanteringen av en kärnteknisk olycka.* 2015. Sid: 13 & 23. URL: 150130-beredskapsplan-for-hantering-av-karnteknisk-olycka.pdf (Hämtad 2026-07-22)
[3] SFS: 2006:544. *Lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap*

Ystads kommun

Kommunen anser därför att den kommunala självfinansieringsprincipen ska upprätthållas. Kommunerna bör inte åläggas nya eller utökade uppgifter till följd av en utbyggnad av kärnteknisk verksamhet utan att motsvarande finansiering säkerställs.

Avslutande bedömning

Kommunen bedömer sammantaget att utredningens förslag i huvudsak bidrar till ett modernt och långsiktigt hållbart regelverk för beredskap kopplat till ny kärnkraft.

För att regelverket fullt ut ska fungera även ur ett kommunalt perspektiv bör den fortsatta beredningen säkerställa att kommunernas ansvar, finansiering och medverkan tydliggörs. Särskild vikt bör läggas vid finansieringsprincipen, kommunernas roll i samrådsprocessen och ansvarsfördelningen avseende utrymning. Även förslaget att begränsa kravet på överföring av processparametrar till anläggningar där utsläpp av radioaktiva ämnen kan medföra behov av skyndsamma skyddsåtgärder kan behöva ses över.

Under förutsättning att ovanstående synpunkter beaktas tillstyrker kommunen i huvudsak utredningens förslag.

Henrik Lindholm
Beredskapsstrateg/kommunledningsförvaltningen

Postadress	Telefon växeln	E-post	Webbplats
Ystads kommun 271 80 Ystad	0411-57 70 00	kommunen@ystad.se	www.ystad.se